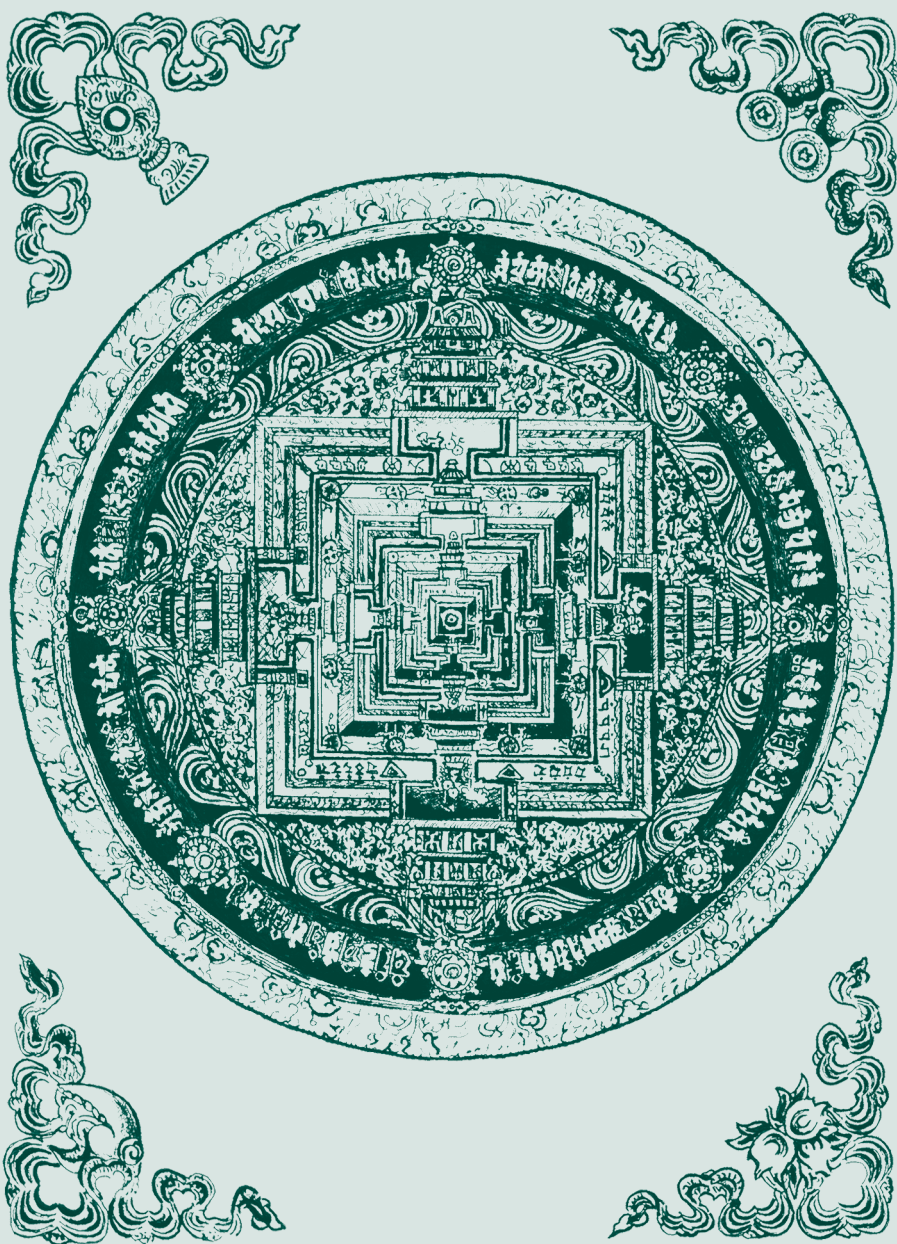

keréknyomok

2012/TAVASZ ORIENTALISZTIKAI ÉS BUDDHOLÓGIAI FOLYÓIRAT

Tartalom

TANULMÁNYOK, FORDÍTÁSOK

VÉGH JÓZSEF

A samatha meditáció
tibeti, elefántos példázata 3

GELLE ZSÓKA

Kolostori tánc Tibetben 27

KUZDER RITA

Lhamo,
a tradicionális tibeti opera 36

BÉRES JUDIT

Amdó népdalainak
átfogó tanulmánya 53

DR. AGÓCS TAMÁS

Szemléletek füzére:
Padmaszambhava tanítása 71

BESZÉLGETÉSEK, INTERJÚK

JAKAB KATALIN

HENDREY TIBOR

Beszélgetés
Khenpo Tenpa Jungdrung
Rinpocsével 84

PROGRAMOK, ESEMÉNYEK

Nemzetközi Buddhista
Nyári Egyetem 2011 91

A Tan Szigete Közösség
bajnai elvonulása 94

A Dalai Láma
hetedik látogatása
Magyarországon 95

KRITIKÁK, RECENZÍÓK

E. J. Michael Witzel:
A világ mitológiáinak eredete 102

Joanna Jurewicz:
Tűz és kogníció
a Rigvédában 102

Richard Gombrich:
Amit a Buddha gondolt 104

Graham Priest:
A gondolkodás határain túl 105

SUMMARIES IN ENGLISH 107

A Dalai Láma hetedik látogatása Magyarországon

Őszentsége a XIV. Dalai Láma 2010. szeptember 17–20. között Magyarországra látogatott és tanítást, valamint beavatást adott a Papp László Budapest Sportarénában. Tibet indiai száműzetésben élő legfőbb vallási vezetője 2000-ben járt utoljára Magyarországon. Előtte öt ízben látogatott Budapestre, először 1982-ben, amikor II. János Pál pápa meghívására átutazóban Magyarországon töltött egy éjszakát, a Magyar Népköztársaság Kormányának vendégházában. Akkor Őszentségét Ferihegyen a mongol nagykövet mellett Dr. Hetényi Ernő, a Magyarországi Buddhista Misszió alapító-vezetője, valamint a kormány részéről Marjai József miniszterelnök-helyettes fogadta.

Őszentségét hallgatják a résztvevők (2010. szeptember 19.)

Érdemes összegezni a látogatások további alkalmait:

1990. április 25–30. Az alakulófélben lévő Szakja Buddhista Közösség, a Karma-Kagyüpa Buddhista Közösség és a Csan Buddhista Egyházak meghívottjaként Őszentsége a XIV. Dalai Láma a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemen Csenrézi tanítást adott. A Bazilikában a történelmi egyházak vezetőivel közös szertartáson vett részt.

1992. július 23–25. A Csan Buddhista Egyház meghívására a vallási vezető négyezer ember előtt adott buddhista tanítást a Budapest Sportcsarnokban. A látogatás során ellátogatott Tar

községbe, ahol felszentelte a Karma Ratna Dargye Ling Egyház által Kőrösi Csoma Sándor halálának 150. évfordulója alkalmából épített tizenhárom méter magas emlék-sztúpát és béke-szentélyt.

1993. május 17. Őszentsége a Dalai Láva felszenteli a Bon Job koreai születésű buddhista szerzetes jóvoltából Zalasántón épült harminchat méter magas sztúpát, ami akkor Európa legmagasabb ilyen építménye volt.

1996 októberében Őszentsége a Dalai Láva a Budapest Klub meghívására látogatott Magyarországra, és több jelentős vallási vezető, humán politikus és művész társaságában aláírta a Planetáris Tudat Kiáltványát. A látogatás során Őszentségét fogadták a Magyar Parlamentben is, ahol politikusokkal, valamint a parlamenti Tibet Csoport tagjaival is találkozott. Október 28-án Őszentsége nyilvános előadást tartott az Építők Kongresszusi Központban.

2000. október 12–14. Őszentsége a Közép Európai Egyetem (CEU) és a Tibetet Segítő Társaság Sambhala Tibet Központ, valamint a Karma-Kagyüpa közösség meghívására érkezett Magyarországra. Ez alkalommal Orbán Viktor miniszterelnök és Martonyi János külügyminiszter nem-hivatalos találkozáson fogadta Őszentségét a Parlamentben. Őszentsége a CEU-n tartott sajtótájékoztatót, majd magyarul újonnan megjelent könyvét mutatta be a Libri Könyvpalotában. 13-án a Nemzeti Sportszarnokban nyilvános beszédet tartott, másnap pedig ugyanott buddhista tanítást adott. 14-én délután Pannonhalmán a Bencés Apátságban találkozott Várszegi Asztrik főapáttal, és beszédet mondott az kolostor templomában.

A legutóbbi látogatás meghívását 2005-ben a Tibetet Segítő Társaság Sambhala Tibet Központ kezdeményezte, több buddhista egyházzal és közösséggel együttműködve. A meghívást

Őszentsége a XIV. Dalai Láva (2010. szeptember 19.)

Őszentsége képviselője még 2006-ban elfogadta, de Őszentsége egészségi állapota, majd a Pekingi Olimpia körül kialakult helyzet, valamint a tibeti zavargások körülményei miatt az út többször halasztást szenvedett.

A látogatás tavalyi megvalósulásában közreműködő, a tervbe vett két napos nyilvános tanítást és átadást szervező egyházak és közösségek a következők voltak: A Tan Kapuja Buddhista Egyház, Buddhista Misszió Magyarországi Arya Maitreya Mandala Egyházközség, Congkapa Buddhista Alapítvány, Dharmaling Magyarország Buddhista Egyház, Drikungpa Buddhista Közösség, Magyarországi Karma-Kagyüpa Buddhista Közösség, Magyarországi Dzogcsen Közösség, RIME Tenzin Sedrup Ling Rime Buddhista Centrum, a Szakja Tasi Csöling Buddhista Egyházközség, A Magyarországi Mongol Kultúra Egyesülete. A magyarországi látogatás társult meghívói voltak még a Tibetet Segítő Társaság Sambhala Tibet Központ, a Közép-Európai Egyetem (CEU), valamint a Magyar Parlament Tibet Csoportjának képviselői.

Őszentsége szeptember 17. és 20. között tartózkodott hazánkban. Előtte néhány nappal, szeptember 14–15-én még Kargilban, az indiai Ladakhban adott tanítást. Magyarországról Svédországba utazott. A Dalai Láma évek óta rendszeresen tart előadásokat és ad buddhista tanításokat a nyugati országokban. E programok rendszerint két részből állnak: a buddhista tanokat nem ismerő laikus közönségnek szóló úgynevezett „nyilvános tanításból”, és a buddhista fogalmakban, gyakorlásban jártasabbaknak szóló „buddhista tanításból”. Ezeket rendszerint kiegészíti egy, a tibeti buddhista hagyomány és gyakorlás szerves részét képező speciális esemény, a „meghatalmazás”, vagy „áldás”.

A magyarországi látogatás legfőbb eseményei a szeptember 18-án és 19-én megtartott tanítás („Bevezetés a tibeti buddhizmusba”), a Csenrézi (az Együttérzés Buddhája) meghatalmazás és áldás, valamint Őszentsége nyilvános beszéde („Együttérzés: A boldogság művészete”) voltak. A Csenrézi meghatalmazás a gyakorló buddhisták számára – az áldás mellett – tanítást, útmutatást és beavatást is jelentett egyben. A tibeti buddhista hagyományban Csenrézi (szkt. Avalókitésvara) az együttérzés bódhiszattvája, aki az eredeti természetünkkel fogva mindannyiunkban benne rejlő önzetlen segítőkészséget, odafordulást és a megkülönböztetés nélküli szeretet képességét testesíti meg, s hívja életre.

A tibeti buddhista hagyomány szerint a mindenkori Dalai Láma, így Őszentsége a XIV. Dalai Láma is, az együttérzés bódhiszattvájának, Csenrézinek a megtestesülése. Őszentsége személyében nem csupán a tibeti buddhizmus vallási vezetőjét, a minden Buddhák együttérzésének megtestesítőjét tiszteljük, hanem egy egyszerű tibeti szerzetest is, Tenzin Gyatso-t, aki korunk egyik legnagyobb spirituális tanítója, s aki életével, gyakorlásával igazolja a buddhista tanítás minden értékét.

A nyilvános tanítás során Őszentsége a buddhista vallás gyakorlásától független, világi etikai értékrend fontosságáról beszélt, s arról, hogy miként érhető el a hétköznapi emberek számára a pozitív gondolkodáson, egymás iránti nyitottságon s együttérző odaforduláson át a belső béke és boldogság állapota. A Dalai Láma már több, magyarul is megjelent kötetet szentelt e kérdéskörnek. E kötetek nagy sikert arattak a hazai olvasóknál. Őszentsége ezúttal is úgy választotta meg a buddhista tanítás témáját, hogy az a buddhizmus iránt érdeklődő, de abban nem jártas emberek számára is érthető legyen, s eredeti, tiszta forrásból táplálkozó alaptanításokat tartalmazzon. Így a laikus érdeklődőknek is módja

nyílt megismerni Buddha legfontosabb tanításait, s képet kapni a tibeti buddhizmus gyökereiről.

Őszentsége előadásait 22.000-en látták a helyszínen, illetve 54.764-en az internet közvetítésével. Az internetes számadat természetesen nem pontos, hiszen nem tudhatjuk, hányan nézték együtt egy-egy monitor vagy kivetítő előtt. Harminckét országból vásároltak jegyeket az érdeklődők, sok látogató érkezett Oroszországból, Romániából, különösen sokan jöttek Erdélyből.

Őszentségét idézve: „Az esemény érdemei megoszlanak az összes résztvevő között”. Ez azt jelenti, hogy függetlenül attól, ki milyen szerepben vett részt e minden várakozást felülmúló nagyszabású eseményen, mindenki – előadó, hallgató, segítő – egyformán részesült a szeretetlét együttlét áldásaiból.

Őszentsége a Dalai Láma mindennel elégedett volt, nagyon sikeresnek ítélte meg a rendezvény szervezését és lebonyolítását, és az újabb meghívásra határozott nyomatékkal válaszolta, hogy hamarosan visszatér hazánkba. A látogatás Szervező Bizottsága folytatja munkáját az elkövetkező látogatás szervezésére.

További kulturális és vallási programokra is sor került Őszentsége a Dalai Láma tiszteletére. E programok túlnyomórészt Szathmáry Botond és Csörgő Zoltán szervezőmunkája következtében jöhettek létre:

- Homokmandala szertartás a Magyar Kultúra Alapítvány székházában, zárószertartási menettel a Duna partjára, és vízbeszórás a Lánchídról. A homokmandalát négy tibeti szerzetes, Antu, Lobsang Jampa, Urgen Tsering és Sonam Chhoda készítette. Ugyancsak ők voltak azok, akik a Dalai Láma tanításai után a Budapest Sportaréna-ban mindkét napon csamtáncot mutattak be.
- Tibet arcai – fotókiállítás a Magyar Kultúra Alapítvány székházában. Kiállítók: Jankovich Tibor, Milasin Csaba, Návay Ákos, Szabó Zoltán, Szathmári Botond, Szendrő Szabolcs.
- Orientális orientációk a magyar kortárs képzőművészetben – kiállítás neves magyar képzőművészek részvételével a Budapest Galéria kiállítóházában.
- Filmnapok a Dalai Láma látogatásának tiszteletére a Tabán moziban.
- Tibeti film-hét a Sambhala Tibet Központban.
- A Himalája kincse – A tibeti buddhizmus táncai, énekei, szertartásai, amelyeket a Drikung Kagyü hagyományvonal lámái mutattak be A Tan Kapuja Buddhista Főiskolán. Nyolc szerzetes és két világi érkezett Ladakhból, a Tserkarmo kolostorból, akik egy többhónapos európai körutazás keretében mutattak be részleteket a tibeti buddhizmus kultúrájából, amelyben minden tantrikus rituálénak, éneknek, maszkos-álarcos táncnak, cselekedetnek mély jelentése van, és mindegyik élő alkotóeleme a napi gyakorlatnak a tibeti buddhista kolostorokban.
- Zenészek Tibetért – koncert a Fonó Budai Zeneházban. Fellépők: Laár András és a Tündértantra, Gesztelyi Nagy Judit, Kanalas Éva, Dresch Dudás Mihály, Jeszenszky István.
- Szakrális Körtánc program Farkas Andrea vezetésével, amelyre a zenei program két része között került sor a Fonóban.
- Kalmük táncost a Lótusz Állami Népi Táncegyüttessel a Hagyományok Házában.
- Kiállítás a Tejút buddhista gyerektábor alkotásaiból A Tan Kapuja Buddhista Főiskolán. A kiállítást a táborban részt vett több mint negyven gyerek által készült festményekből, rajzokból, kerámiákból, hangszerekből, ablakmatricákból állították össze.

- Tibet-konferencia A Tan Kapuja Buddhista Főiskolán. Előadók és témák: Csögyal Tendzin: A tibeti kultúra, Béres Judit: Az amdói népdalok, Kuzder Rita: Lhamo, a tradicionális tibeti opera, Somlai György: Taranátha és reinkarnációs vonala, Végh József: A tudat lecsendesítésének Tibetben használt elefántos példázata a figyelem fokozataival, Agócs Tamás: Szemléletek füzére: Padmaszambhava tanítása.

Őszentsége politikai találkozókra is részt vett. Budapest díszpolgári címét Demszky Gábor főpolgármester nyújtotta át számára. A Dalai Láma Róma, Párizs, Varsó, Prága és Velence hasonló díja után kapta meg Budapest legrangosabb kitüntetését. Az elismerő címet a kulturális és szellemi hagyományok megőrzéséért, az erkölcsi felelősségtudat egyetemességének hirdetéséért, a békéért és az erőszakmentes megoldásokért folytatott küzdelméért egyhangú döntéssel adományozta a tibeti nép szellemi vezetőjének a Fővárosi Közgyűlés.

Őszentsége ez alkalommal is ellátogatott az Országházba, hogy találkozzon a parlamenti képviselőket tömörítő 25 fős Tibet Csoport képviselőivel. A vallási vezetőt a parlament Felsőházi termében országgyűlési képviselők és más meghívottak fogadták. Ékes József köszöntése után a Dalai Láma húszperces, nyilvános beszédet mondott Tibet és a saját küldetéséről, majd sajtótájékoztatót tartott a parlamentben. Tendzin Gyaco találkozott Tőkés Lászlóval, az Európai Parlament alelnökével is.

A Béke Nobel-díjas Tendzin Gyaco a tavalyi látogatás idején volt hetvenöt éves. Ma is sokat utazik, célja, hogy a figyelmet Tibetre irányítsa. Személyes varázsának is köszönhetően világszerte egyre többen fordulnak Buddha tanítása felé.

Őszentsége a rendezők körében (2010. szeptember 19.)

Végezetül következzen az a köszöntés, amelyet a magyarországi közösségek nevében Cser Zoltán olvasott fel Őszentsége előtt:

„A magyarországi buddhista közösségek és minden itt egybegyűlt nevében szeretnénk szívből köszönteni Őszentségét, a tizennegyedik Dalai Lámát, s kifejezni mélységes hálánkat azért, hogy elfogadta meghívásunkat, s immáron hetedik alkalommal részesít bennünket tanításában, valamint hogy először ad beavatást hazánkban.

Kerek tíz éve annak, hogy utoljára személyesen köszönthettük Őszentségét hazánkban. Az elmúlt tíz év alatt fáradhatatlan odaadásának köszönhetően a világ egyre jobban megismerte a buddhista tanítás mélységét, egyre több ember számára váltak ismertté Buddha tanai. De ami talán még ennél is sokkal fontosabb, hogy egyre több ember értette meg Őszentsége személyes példájából, s szóbeli tanításaiból az olyan belső értékek, mint az önzetlen szeretet, együttérzés, vagy a másokkal való törődés rendkívüli fontosságát, főleg jelenünk zaklatott világában. Élete maga a tanítás, amely mindannyiunk előtt példázza a szenvedést eloszlató belső béke, s a mélységes együttérzés valóságát és bölcsességét. Látogatása és tanítása sokaknak ad új erőt, útmutatást életük gondjainak, bajainak leküzdéséhez, sokunknak pedig a buddhista gyakorláshoz nyújt ösztönzést és kitartást, hogy a tanítás szellemiségét egyre jobban integráljuk hétköznapijaink minden pillanatába.

Mindannyian jól ismerjük élete szinte minden megnyilvánulását, amely nyitott könyv az egész emberiség előtt. S bár oly sokszor elmondta már a múltban, hogy személyében csupán egy egyszerű tibeti szerzetest kell látnunk, mégis együttérzésének szétsugárzása a világban, és személyes jelenlétének áldása sokunk számára megkérdőjelezhetetlen bizonyossága annak, hogy benne az Együttérzés Buddhája, Avalókitésvara, avagy tibetiül Csenrézi testesült meg.

Tanításai a történelmi idők legnagyobb tanítóinak bölcsességét hozzák el közénk, mégis érhetően fűszerezve Őszentsége felejthetetlenül kedves humorával. Nyitottsága és mély tisztelete a többi vallás hagyományai iránt példaértékű minden ember számára, ahogy példaértékű a modern tudományok felé mutatott érdeklődése is.

Őszentsége indította el és évek óta ápolja is azt a tudósokkal folytatott párbeszédet, amelynek talaján egyre több meggyőző tudományos eredmény bizonyítja az emberi tudatban rejlő hatalmas képességeket, a jóra irányuló gondolkodás fontosságát, s ennek révén a lehetőséget egy emberibb, békésebb, harmonikusabb együttélés kialakítására a családokban, közösségekben, és a föld népei között.

Ugyanígy a meditáció időtlen gyakorlatai révén elérhető tudati változásokat is az ő kezdeményezése és segítsége révén ismerhette meg a nyugati tudományos világ, s ezen keresztül minden békére, harmóniára vágyó ember Keleten és Nyugaton egyaránt. Ahogy Őszentsége gyakran hangsúlyozza: a nagy változásokat a világban csak a befelé fordulás kis lépéseivel lehet elérni.

Az elmúlt tíz évben Magyarországon sokan csak könyvekből és az elektronikus médián keresztül találkozhattak Őszentsége tanításaival, ezért kimondhatatlan várákozás előzte meg mostani látogatását, amelynél már csak az örömünk és hálánk nagyobb, hogy újra magunk között láthatjuk.

Kérjük Őszentségét, maradjon sokáig közöttünk, s részesítse az embereket bölcsessége, együttérzése minden áldásában. Kívánjuk, hogy Tibettel kapcsolatos imái váljanak valóra, s a

.....

Tibetben élők is részesülhessenek személyes tanításának örömében, amelynek itt most mindannyian nyitott tudattal, hálával adjuk át magunkat.

*»A Buddhák nem mossák le vízzel az ártó tetteket.
El sem törlik a lét szenvedéseit kezüikkel,
S nem adják át másoknak felismeréseiket.
Az igazság tanítása által szabadul fel minden, ami él.
Ez a végső valóság.«*

Csörgő Zoltán